

Japanska Trätraditioner

Från då till nu

Ernst Hawermans Stipendiefond 2026
Reseberättelse av Lovisa Wæsterberg

Projektbeskrivning

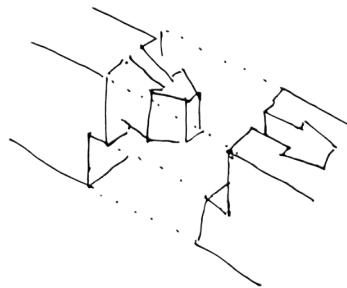
Under vårterminen 2026 gjorde jag en utbytetermin på Tokyo City University. Då jag sedan innan haft ett intresse för japansk träarkitektur ville jag i samband med mina utbytesstudier passa på att se en del av landets arkitektur. Den här reseberättelsen tar dig igenom utvecklingen av japansk träarkitektur - från då till nu. Jag vill rikta ett stort tack till Ernst Hawermans Stipendiefond som gjorde studieresorerna möjliga.

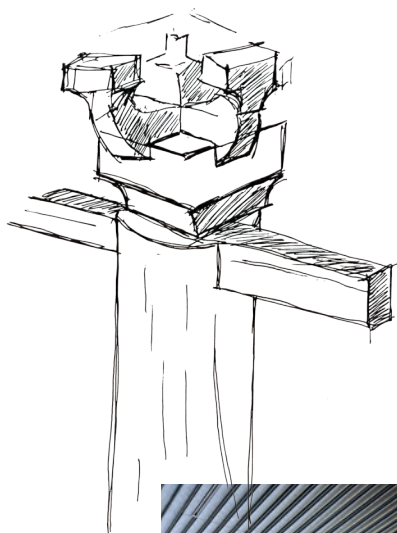
Takenaka Museum

Plats Kobe
 År 2014
 Arkitekt Takenaka Corporation

Detta museum berättar om traditionellt trähantverk och framför allt om de verktyg och tekniker som använts för att bygga. Utställningarna lärde mig bland annat om olika kigumitekniker och varje steg av bearbetningen från träd till byggnad. Det var otroligt lärorikt för att sedan kunna förstå de historiska byggnaderna jag besökte

Trä bearbetades ofta med skarvyxa vilket gav detta oregelbundna ytskikt.

Demonstrering av olika kigumitekniker. Både joints och splices - olika sätt att sammanfoga två trämedlemmar i olika riktning eller som en förlängning i samma riktning.

Modell i skala 1:1 av del från Hōryū-ji. Japanska tempel och shrines använder ofta ett system av konsolarmar för att fördela trycket och därmed kan ta större krafter.

Ise Jingū

Plats
År

Ise
3 f.kr (var 20e år)

Ise Jingū är en av Japans viktigaste shinto-helgedomar. Området har funnits i nästan 2000 år och består av flera helgedomar. Här finns en unik tradition där helgedomen byggs om var tjugonde år för att förnya dess renhet, bevara det traditionella hantverket och föra vidare kunskapen. Fotografering av de stora helgedomarna var tyvärr förbjudet.

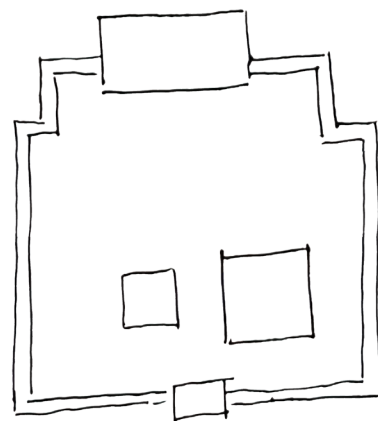

Horyu-ji

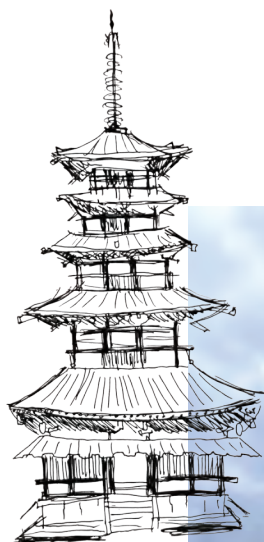
Plats
År

Nara
600-talet

Horyu-ji har några av de äldsta träbyggnaderna i världen. Timmerstrukturen är byggd med kigumiteknik vilket troligen förklarar varför byggnaden lyckats bestå. Sammanfogningarna gör att strukturen är mer beständig mot jordbävningar efter som de kan tolerera en större mängd rörelse än en spik eller skruv.

Min professor förklarade att byggnaderna i detta tempel är placerade i den mest traditionella tempellayouten.

Todai-ji

Plats
År

Nara
700-talet

Todai-ji byggdes på 700-talet och är världens största historiska träbyggnad. Strukturen var så otroligt stor att den upplevdes rumslig i sitt uttryck. Lager av balkar placerade på pelare med en diameter på säkert över en meter. Imponerande hur en så monumental struktur kan vara så detaljrik.

Här kan man se hur balkarna hålls upp av konsolarmar som fördelar trycket.

Kiyumiso-dera

Plats
År

Kyoto
778 (Nuvarande 1633)

Även detta är från 700-talet och tillhör en av de äldsta trästrukturerna i Japan. Vad som fångade mitt intresse med denna byggnad är den stora trästrukturen som skjuter ut över bersslutningen och ger intrycket av en byggnad som samspelar med naturen omkring. Ett imponerande möte med mark för ett så stort tempel.

Ändrät skyddas av brickor som enkelt kan bytas ut.

Kennin-ji

Plats
År

Kyoto
1202

Detta är ett zen-tempel i Kyoto som visar på hur den traditionella arkitekturen arbetar med gränssnittet mellan inne och ute. Här samspelar innergårdar, engawas, shojiväggar, ljus och materialitet på ett sätt som skapar en stilla atmosfär.

Katsura Imperial Villa

Plats
År

Kyoto
1600-talet

Kanske ett av de mest betydelsefulla japanska arkitekturverken? Denna kejsarbostad har uppmärksammat av västerländska arkitekter under modernismen på grund av byggnadernas relation till naturen runt omkring. Det var verkligen helt fantastiskt att se hur varje byggnad sömlöst löstes upp med trädgården.

Landskapsarkitekturen var minst lika imponerande som byggnaderna i sig.

Gränssnittet utgörs av olika skala, geometri och material.

Narai-Juku

Plats
År

Kisodalen
1600-1800

Den här lilla byn var en viktig poststation längst pilgrimsfärden Nakasendo under Edo-perioden. Längst huvudgatan ligger välbevarade trähus av Machiya-typ som tidigare användes som bostäder, värdshus och butiker. Besöket gav mig en inblick i hur traditionella japanska trästäder funderade och hur byggnaderna förhåller sig till gatan.

Skiftningar i träfasaderna gav gaturummet en levande karaktär.

Hida No Sato

Plats
År

Takayama
1600-1800

I Takayama besökte jag ett museum av hus från Hidaregionen som blivit flyttade till platsen för att bevaras. Husen visar hur arkitekturen anpassades till det kalla klimatet med kraftiga trästommar och branta halmtak som klarar stora mängder snö. Allt trä kommer ifrån intilliggande skogar och virket är ofta sammanfogat med kigumiteknik eller rep. Besöket lärde mig om hur japansk träarkitektur utvecklades lokalt.

I husens hjärta syns nästan alltid Irori - en eldstad som inte bara bär på kulturell betydelse. Röken och värmen sögs upp av halmen i taken och gjorde att det höll sig torrt och varmt.

Kunio Maekawas Bostad

Plats Tokyo
År 1942
Arkitekt Kunio Maekawa

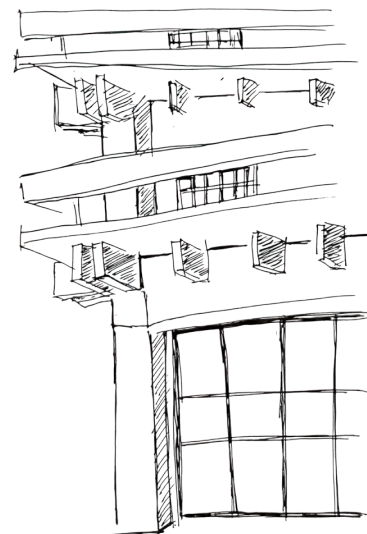
Ett möte mellan japansk tradition och modernism. Kunio Maekawa studerade under Le Corbusier i Paris vilket troligvis förklarar de tydliga modernistiska influenserna i arkitekturen. Planlösningen är funktionell och simpel men i material och struktur visar sig de japanska spåren.

Kagawa Prefectural Government Office

Plats Takamatsu
År 1958
Arkitekt Kenzo Tange

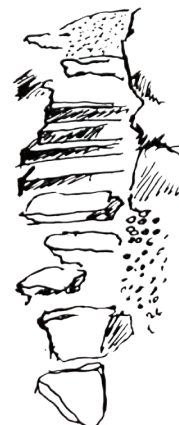
Nu träder vi in i en intressant historisk brytpunkt för japansk arkitektur. Under andra världskriget brann många träbyggnader upp vilket resulterade i åtstramade regler för träbyggnade. Med detta fick betong en viktig roll inom arkitekturen. I denna byggnad visar Kenzo Tange hur den japanska byggnadstraditionen kan ta sig uttryck i ett nytt material. Strukturen kan nästan ses som en direkt översättning av en trästruktur. Därmed markerar denna byggnad övergången mellan historiskt träbyggnade till nya konstruktionsmetoder.

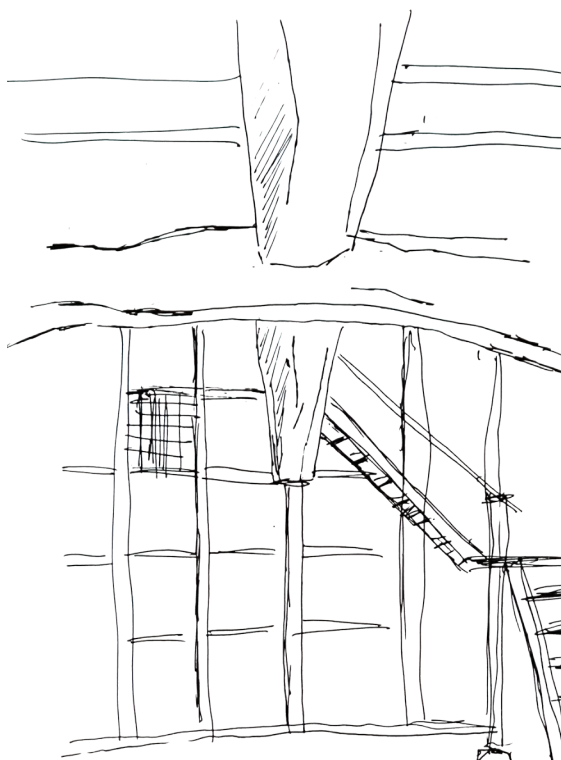
Isamu Noguchi Garden Museum

Plats Takamatsu
År 1970
Arkitekt Isamu Noguchi / Yoshio Taniguchi

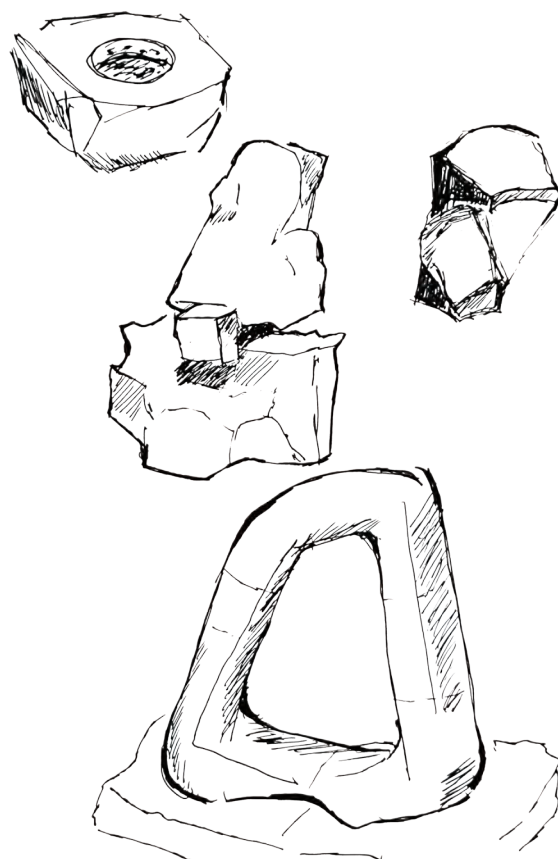
Intill ett traditionellt stenbrott utanför Takamatsu ligger Isamu Noguchis ataljé och bostad. Här är landskapet en del av både arkitekturen och konsten. Byggnaderna och skulpturerna är byggda av trä, sten och andra naturliga material. Ett nytt perspektiv på relationen mellan byggnad, plats och material vilket återkommer mycket i den japanska arkitekturen. Även här var fotografering tyvärr förbjudet.

En trappa i landsskapet med en variation av naturliga och skulpturerade stenar.

En av skulpturhallarna hade en fin gammal timmerstruktur som samspelade med konsten.

Nara National Museum

Plats	Nara
År	1972
Arkitekt	Junzō Yoshimura

Den västra vingen av Nara National Museum är yttligare ett exempel på hur den traditionella träarkitekturen kan tolkas i betong. Byggnaden ligger i Nara parken med de stora templena alldeles intill. Därmed blir kopplingarna extra tydliga med arkitekturens linjer, proportioner och svävande uttryck.

Water Temple

Plats

Awaji

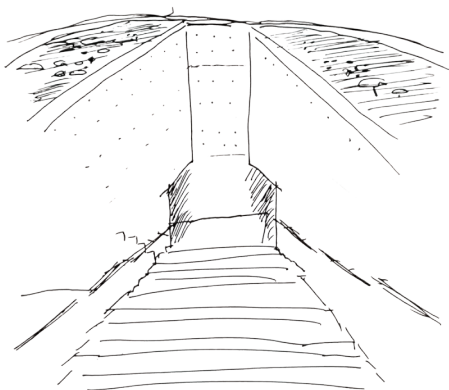
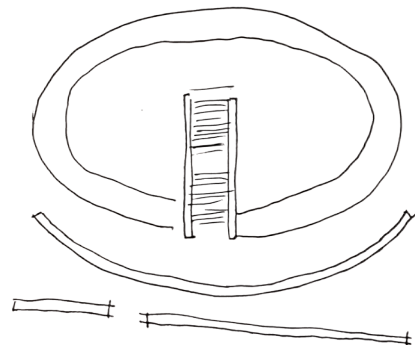
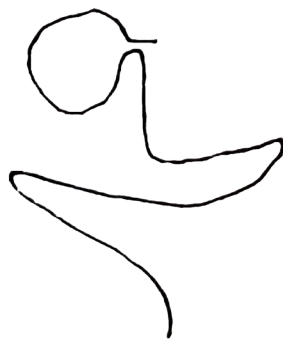
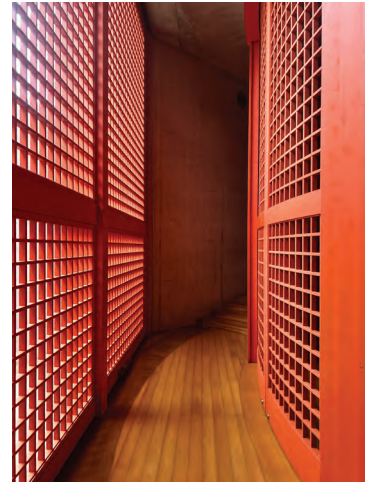
År

1991

Arkitekt

Tadao Ando

Rörelsen genom detta tempel kändes noga regisserad av Tadao Ando. Upplevelsen gick från tyngd och mörker till lätthet och ljus. De höga betongväggarna leder en fram till trappan som tar en under dammen. Därefter leds man in i templets träklädda bönerum där man möter färg och ljus innan man återvänder upp för trappan, mot dagsljuset.

Terunobo Fujimori's Hemstad

Plats Suwa
 År 1991-2021
 Arkitekt Terunobo Fujimori

Jag besökte Suwa där Terunobo Fujimori har ritat ett flertal mindre projekt. Hans arkitektur visar en blandning av tradition, natur och primitivitet där naturliga material och hantverk skapar experimentella byggnader med lokal förankring.

Takabe Community Center, 2021.
 Fasad av yakisugi, en traditionell metod där träets yta bräns för att öka dess hållbarhet.

Flying Mud Boat, 2010.

Takasugi-an, 2004.

Toba Sea Folk Museum

Plats Toba
År 1992
Arkitekt Hiroshi Naito

Toba Sea Folk Museum berättar en historia om livet längst kusten. Museet består av flera mindre byggnader med trästrukturer inspirerade av traditionella fiskebyar. Det visar hur samtida träarkitektur kan utgå från lokala traditioner men samtidigt ha ett eget uttryck.

Ando Museum

Plats Naoshima
År 2013
Arkitekt Tadao Ando

Ando Museum är inrymt i ett över hundra år gammalt trähus där Tadao Ando har byggt in nya betongvolym. Den gamla träkonstruktionen har bevarats och står i kontrast till den släta betongen vilket skapar fina tidslager.

Sunny Hills

Plats Tokyo
År 2013
Arkitekt Kengo Kuma

Då min professor sa att alla Kengo Kumas träprojekt är fake blev jag inspirerad att besöka ett av hans verk för att förstå mer. Precis som han sa är Kumas arkitektur ofta inte konstruerad av trä utan snarare ornamenterad med det. Samtidigt visar detta projekt hur man kan lyfta historiska byggmetoder på nya sätt.

Vad som ser ut att vara konstruerat av kigumiteknik innehåller faktiskt stora mängder stål.

Tack

till Ernst Hawermans stipendiefond för möjliggörandet av mina studieresor.